

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY LUBUSKIEGO
NR NK-I.4131.54.2018.MDUD
z dnia 28 marca 2018 r.**

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy Michała Roli-Żymierskiego położonej w miejscowości Cigacice w gminie Sulechów nadaje się nazwę Pocztowa.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm., dalej ustawa) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3).

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Miejska w Sulechowie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Michała Roli-Żymierskiego w Cigacicach. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 22 września 2017 r., znak NK-I.4131.204.2017.MDud wszczął postępowanie nadzorcze, występując jednocześnie do Rady Miejskiej w Sulechowie o przesłanie uwierzytelnionej kopii uchwały dotyczącej nadania nazwy ulicy Michała Roli-Żymierskiego w Cigacicach wraz z uzasadnieniem oraz innych uchwał/aktów dotyczących tej ulicy, jeżeli zostały podjęte.

Pismem z dnia 29 września 2017 r. Przewodniczący Rady Miejskiej w Sulechowie wyjaśnił, że Gmina Sulechów nie posiada w swoich zasobach dokumentów potwierdzających nadanie nazwy tej ulicy.

Pismem z dnia 25 października 2017 r., znak NK-I.4131.204.2017.MDud, Wojewoda Lubuski zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji

Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ulicy Michała Roli-Żymierskiego w Cigacicach z art. 1 ustawy.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 22 lutego 2018 r. (pismo z dnia 11 lutego 2018 r. znak: BUW-940-18(9)/18).

Zgodnie z przedmiotową opinią nazwa ulicy Michała Roli-Żymierskiego w Cigacicach jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Michał Żymierski (wcześniej: Łyżwiński, następnie Żymirski), ps. „Rola” (1890-1989) był generałem Wojska Polskiego, zdegradowanym i skazanym na więzienie za udział w aferze korupcyjnej, współpracownikiem sowieckiego wywiadu. Po 1939 r. był naczelnym dowódcą komunistycznej Armii Ludowej, kierownikiem Resortu Obrony Narodowej w Polskim Komitecie Wyzwolenia Narodowego i komunistycznym ministrem obrony narodowej. W 1945 r. z woli Stalina ogłoszony przez komunistów „Marszałkiem Polski”.

Urodził się w 1890 r. w Krakowie, po ukończeniu gimnazjum w 1910 r., zapisał się na studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1911-1912 odbył zasadniczą służbę wojskową w armii austriackiej, ukończył szkołę oficerską. Zaangażował się w niepodległościowy ruch paramilitarny. W 1913 r. został instruktorem Polskich Drużyn Strzeleckich. Po wybuchu I wojny światowej w 1914 r. został dowódcą kompanii piechoty w Legionach Polskich. Potem dowodził 7, 2 i 3 pułkiem piechoty I Brygady Legionów. Wystąpił przeciw Piłsudskiemu jako dowódcy I Brygady i został przeniesiony do III Brygady Legionów. Następnie był dowódcą 2 pułku piechoty. W 1917 r. awansował do stopnia podpułkownika. W czasie kryzysu przysięgowego pozostał w szeregach utworzonego na miejsce rozwiązanych brygad Legionów - Polskiego Korpusu Posiłkowego. W 1918 r., wraz z żołnierzami II Brygady Legionów, przeszedł na rosyjską stronę frontu. Został szefem sztabu II Korpusu Polskiego na Wschodzie.

W 1919 r. znalazł się w Wojsku Polskim. W okresie od sierpnia do października był przedstawicielem sztabu Wojska Polskiego na Górnym Śląsku. Po dwóch miesiącach został odwołany. Skierowany na front wojny polsko-bolszewickiej, został dowódcą 2 Dywizji Piechoty. W latach 1921-1923 wysłany na studia w Wyższej Szkole Wojennej w Paryżu. Od 1924 r. pełnił funkcję zastępcy szefa Administracji Armii ds. uzbrojenia w Ministerstwie Spraw Wojskowych, co odpowiadało stanowisku wiceministra. W tym samym roku mianowany został generałem brygady.

Mając wpływ na ogromne kontrakty podpisywane przez Polskę na dostawy sprzętu dla WP, swoją funkcję wykorzystał do uzyskania korzyści osobistych. Za zamówienie po sztucznie zawyżonych cenach 100 tys. masek przeciwgazowych dla wojska przyjął łapówki w postaci znacznej wówczas kwoty 11 tys. zł oraz 6 tys. akcji firmy „Ursus”. W 1926 r. - kiedy jeszcze nie ujawniono jego praktyk korupcyjnych - opowiedział się po stronie rządowej podczas przewrotu majowego. W 1927 r. wyszły na światło dzienne malwersacje, jakich Żymierski dokonał w okresie sprawowania funkcji ministerialnej. Podczas praworządowego procesu przed sądem udowodniono mu popełnienie nadużyć i przyjęcie korzyści majątkowych. Niezawisły sąd skazał go prawomocnie na degradację, wydalenie z wojska i 5 lat więzienia. Po odwołaniach Najwyższy Sąd Wojskowy przyjął uchwałę mówiącą, że *Żymierski zawiódł zaufanie położone w nim, jako oficerze posiadającym wysoki stopień, zajmującym wysokie stanowisko i ozdobionym orderami i odznaczeniami, zawiódł tym więcej, iż jednego z przestępstw dopuścił się z pobudki niskiej, bo chęci osobistego zysku, zaspokojonej łapówkami.*

Po wyjściu z więzienia Żymierski w 1931 r. wyjechał do Francji. W 1932 roku podjął przeciw Polsce współpracę z wywiadem ZSRS. Wykorzystując swoją dotychczasową wiedzę i emigracyjne znajomości, przekazywał Rosjanom informacje o Wojsku Polskim i o jego uzbrojeniu, o zagranicznych transakcjach Ministerstwa Spraw Wojskowych, o stosunkach

francusko-polskich oraz o pracy polskiego wywiadu we Francji. Wciąż obracając się w środowiskach polskiej emigracji we Francji, poszukiwał dojść do ludzi związanych z polską ambasadą w celu pozyskiwania dodatkowych danych dla wywiadu sowieckiego. W tym czasie wstąpił też do Komunistycznej Partii Polski, stanowiącej polską sekcję Międzynarodówki Komunistycznej (Komintern) z siedzibą w Moskwie.

W okresie czystek i rozliczeń w ZSRS w 1937 r. w otoczeniu Stalina pojawiły się podejrzenia, że KPP jest penetrowana przez polski wywiad. Finalnie doprowadziło to do rozwiązania KPP przez Międzynarodówkę Komunistyczną (w 1938 r.) i aresztowań działaczy KPP, przebywających na terenie ZSRS. Najprawdopodobniej dlatego w 1937 r. wywiad sowiecki przerwał współpracę z Żymierskim. Wkrótce potem, w 1938 r., Żymierski powrócił do Warszawy.

Po klęsce Polski, w warunkach konspiracyjnych, w 1940 r. Żymierski doprowadził do zebrania grupy prywatnych osób, które bez żadnych upoważnień od władz podziemia samowolnie ogłosiły się „sądem obywatelskim” i uznały wyrok Sądu Rzeczypospolitej z 1927 r., skazujący Żymierskiego na więzienie i degradację, za nieważny. W sensie prawnym nie miało to znaczenia, ale Żymierski chciał w ten sposób uzyskać możliwość przeniknięcia do niepodległościowych organizacji konspiracyjnych, Przy tym konsekwentnie ukrywał swoją wcześniejszą współpracę z wywiadem sowieckim. Mimo to jego podejmowane w tym czasie próby zaoferowania usług innym strukturom konspiracyjnym okazały się bezskuteczne.

Wywiad sowiecki wznowił z nim łączność i ponownie zaczął przekazywać zadania do wykonania w 1942 r. - wkrótce po utworzeniu Polskiej Partii Robotniczej przez przyslaną z Moskwy grupę Marcelego Nowotki. Łączności tej nie zerwano już do końca wojny.

Bezpośrednia współpraca z wywiadem sowieckim zapewniła Żymierskiemu szczególną pozycję w stalinowskiej konspiracji. Dlatego Żymierski w pierwszej połowie 1943 r. nawiązał formalne kontakty organizacyjne ze środowiskiem PPR i szybko zaczął odgrywać w niej ważną rolę. Został doradcą wojskowym Sztabu Głównego pepeerowskiej Gwardii Ludowej, a po utworzeniu przez komunistów fasadowej Krajowej Rady Narodowej został „członkiem prezydium KRN”. Ogłoszono go - pod pseudonimem „Rola” - „naczelnym dowódcą Armii Ludowej”, powołanej formalnie w miejsce GL 1 stycznia 1944 r.

Po pobycie w Moskwie w lipcu 1944 r. został ogłoszony także „naczelnym dowódcą Wojska Polskiego”, sprawującym zwierzchnictwo nad oddziałami podporządkowanymi komunistom. Został także kierownikiem resortu Obrony Narodowej w ramach utworzonego na Kremlu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Od grudnia 1944 do 1949 r. był ministrem Obrony Narodowej w komunistycznym Rządzie Tymczasowym, w Tymczasowym Rządzie Jedności Narodowej oraz w utworzonym po sfałszowanych przez komunistów wyborach do Sejmu w 1947 r. rządzie Józefa Cyrankiewicza. Z woli Stalina w maju 1945 r. został ogłoszony „Marszałkiem Polski”. W sfałszowanych wyborach roku 1947 przydzielono mu „mandat posła na Sejm”. W latach dojrzałego stalinizmu (1949-1952) był członkiem Rady Państwa.

Aktywnie zaangażował się w budowę systemu totalitarnego i rozbicie niepodległościowego oporu społeczeństwa. *Podczas działań taktycznych przy likwidowaniu band konieczne jest ściganie, okrążanie broniących się band i zmuszanie ich do poddania się. W wypadku silnego oporu, odmowy złożenia broni i poddania się, niemiłosiernie je zniszczyć* - nakazywał w jednym z rozkazów operacyjnych z czerwca 1945 r. W następnym roku stanął na czele Państwowej Komisji Bezpieczeństwa, zorganizowanej w celu koordynacji akcji zwalczaniu podziemia niepodległościowego.

Był współodpowiedzialny za deportacje tysięcy aresztowanych żołnierzy Armii Krajowej do obozów koncentracyjnych w głębi ZSRS. Odmawiając skorzystania z prawa łaski, Żymierski był także współodpowiedzialny za wykonanie licznych wyroków śmierci na żołnierzach i oficerach Polski podziemnej.

Później, w latach 1953-1955, był więziony w ramach wewnętrznych porachunków w łonie partii komunistycznej. Po powrocie Gomułki do władzy w 1956 r., stał się ponownie częścią komunistycznych elit władzy. Został wiceprezesem Narodowego Banku Polskiego (pełnił tę funkcję w latach 1956-1967). Na V Kongresie koncesjonowanego przez władze Związku Bojowników o Wolność i Demokrację został wybrany honorowym prezesem Zarządu Głównego. W 1968 r. przeszedł na emeryturę.

W latach 70. i 80. w oficjalnej propagandzie przedstawiano go jako wybitnego męża stanu, wzór patriotyzmu. W takiej roli uczestniczył w różnego rodzaju akcjach propagandowych, m.in. w okresie stanu wojennego. Jego życiorys był konsekwentnie poddawany manipulacjom historycznym oraz przemilczeniom faktów niewygodnych i kompromitujących. W oficjalnych biografiach przede wszystkim całkowicie pomijano jego wieloletnią współpracę z wywiadem sowieckim, rozpoczętą już w okresie międzywojennym, oraz informacje na temat rzeczywistego przyjmowania łapówek w okresie pełnienia ważnych urzędów w II Rzeczypospolitej. Zmarł w 1989 r.

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Michała Roli-Żymierskiego stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postać upamiętnia. Tym samym sama nazwa propaguje komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna art. 1 ust. 1 ustawy.

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje jako swoje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ulicy Michała Roli-Żymierskiego w Cigacicach nie została przez Radę Miejską w Sulechowie zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Pismem z dnia 26 września 2017 r. Wojewoda Lubuski zwrócił się do Burmistrza Sulechowa o wskazanie propozycji nowej nazwy dla ulicy Michała Roli-Żymierskiego. Burmistrz w piśmie z dnia 9 października 2017 r. zaproponował nazwę ulicy Poczтова. Zgodnie z przedstawioną propozycją Wojewoda Lubuski postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Poczтова.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia, jeżeli brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak